

Iskolaév kezdetén

Egy új iskolaév előtt állunk, új munka kezdeténél. Újra körülvesznek bennünket a régi gondok, régi bajok. A kérdőjelek megsokszorosodnak, újra itt egy iskolaév, melyet küzdve, nehézségek között kell átélni azoknak, akiknek a gondtalan tanulási lehetőség nincs megadva, akiknek mindenekelőtt meg kell mérközniök az élet ezernyi nehézségeivel, hogy beülhessenek az iskolapadokba. Nagyon nagy a száma azoknak a középiskolásoknak, akik sem hazulról, sem máshonnan semmiféle segílyt nem kapnak, vagy ha kapnak is az olyan kevés, hogy a legszükségesebb életfenntartási kellékeket sem fedezi. Ezek a diákok teljesen magukra vannak utalva. A megerőltető tanulás mellett minden lehető munkát elvállalnak, hogy megélhessenek. Ilyen helyzet természetesen nem felel meg a középiskolás ifjuság szellemi és testi követelményeinek. De mit lehet tenni!... Az ember nem remélheti azt, hogy a mai társadalmi viszonyok között valaki vagy valami ki fogja tárnai szárnyait a szegény, pöntelen diákok felett, hogy lehetővé tegye képességeiknek szabad kifejlődését. „Kinek nincs könyvre pénze, maradjon otthon” hangzik nagyon gyakran épp azoknak a szájából, akiknek a kultúra és a felvilágosítás terjesztésével kellene elsősorban törődniök.

Ezek mellett még az iskola gyakran a diákok törvényileg biztosított jogainak gyakorlását is megakadályozza.

Akadnak a szigorúságot oly tökélyre vivő igazgatók, akik túlzott rendszeretük jeléül még a diákegyletek megalakulását is ellenszenvvel figyelik, sőt számos esetben ezeknek az életképes, felvilágosodást és haladást akaró egyleteknek ők a kerékkötők. Pedig itt, ezekben az egyletekben megkaphatnák a diákok azt, amivel az iskola nem rendelkezik: ott megtárgyalhatnák az őket érintő problémákat; felolvashatnának különböző tárgyú dolgozatokat; foglalkozhatnának irodalommal, természettudományokkal stb. Kirándulásokat, koncert- és táncesteket rendezhetnének. Az olyan iskolákban, ahol az igazgatók belátják az iskolai nevelés hiányosságát és engedélyezik ezeknek a kultúregyesületeknek megalakulását, látható és érezhető a fejlődés. Az iskola kultúrélete megélenkül. Úgy gondoljuk, hogy az ilyen egyletek megalakítása az olyan iskolákban, ahol az különböző okok miatt nincs megvalósítva, nagy hasznára lenne a diákelet fejlődésének és ennek kultúrívóját emelné.

Kellene valamit tenni a diákok anyagi támogatásával kapcsolatban is, mert egészséges gazdasági alap nélkül nincs egészséges fejlődés. Azok a segílyek, amelyeket kapnak a diákok először is kevés és amellett nagyon kevesen élvezik azok közül akikre legjobban ráférne, annyira kevesen, hogy a diákifjuság gazdasági támogatása majdnem a nullával egyenlő.

A nemzeti „szocializmus”

„Der Angriff” (Berlin) írja 1936. október 9-iki számában: A „legújabb életbeléptetett katonai rendszabályok által megnövekedett szükségekre fedezetet találándó, a kormány, mint ismeretes, felelt a részvénytársasági nagyvállalatok adóját. Azonban hangsúlyoznunk kell, hogy az adóemelés nem tisztán pénzügyi okokból történt. A kincstár szempontját

egy másik szempont erősítette. Meg kell vallanunk ezzel kapcsolatban, hogy a nemzeti-szocialista rezsim eddig nagyon nagylelkű volt a nagy vállalatok vezetőivel szemben. Az újrafegyverkezés és az Arbeitsbeschaffung politikája, amit három év óta gyakorol a kormány, bizonyos nagyvállalatoknak lehetővé tette, hogy hihetetlen gyorsan és hathatósan fellendül-

jenek. Megfigyelhető, hogy 1934, sőt 1933 óta lehetővé vált számukra tartalékaik állandó növelése. Ez azonban nem elég. Hogy az új szükségleteket fedezze az állam takarékosági rendszabályokat hozott be. Ha fogantatosították a takarékosági rendszabályokat a kis üzemek, a nagy vállalkozások és azok tulajdonosai nem nagy igyekezetet mutattak erre. És mindez ugyanakkor, amikor ezen nagy vállalatok statisztikai adatok alapján, tanácsosaik fizetését jelentékenyen felemelték.

Csak a múlt héten jelentettük olvasóinknak, hogy a Karlstadt-cég tanácsosai sokkal magasabb fizetést állapítottak meg maguknak, mint a múlt esztendőben. A Klöckner-Werke tanácsosainak a múlt évi 145.000 RM-áról 273.000 RM-ra emelték járandóságait. A kölni Hösch-cégnél a

fizetések 241.000 RM-ról 465.000 RM-ra emelkedtek. Meg kell állapítanunk, hogy semmisen igazolja a nemzetgazdaság szempontjából ezen emeléseket. Politikai és szociális szempontból pedig visszaélés azokkal szemben, akik mint a III. Birodalom által életbeléptetett nagy munkaharc névtelen harcosai, nagylelkűen lemondtak a fizetések és munkadíjak emeléséről.

Ehhez csak két dolgot kell hozzáfűzni: egyik az, hogy itt még szó sincs az igazán nagy vállalatokról és főleg azoknak tulajdonosairól és részvényeseiről, akiknek osztalékairól, vagy profitjáról beszélni sem szabad a III. Birodalomban. A másik az, hogy a kis emberek nagylelkű lemondása mögött rendeletek és karhatalom van. Hogy a munkabérek „nagylelkű” csökkentéseiről ne is beszéljünk.

A városok keletkezése

(O postanku gradova) Popularna Biblioteka

A „Hid” szeptemberi számában már ismertettük a Po-Bi-t (Popularna Biblioteka). Legutóbbi (16.) száma a városok keletkezését ismerteti alapos társadalomtudományi és történelmi felkészültséggel.

„Hasonló történelmi jelenségek különböző történelmi körülmények között különböző következményeket idéznek elő”. A modern kutatási módszerek szerint nem lehet „városokról általában” beszélni, hanem különböző várostípusokról, őskori, középkori, európai, ázsiai stb. városokról. A füzet tulajdonképpen az európai középkori városok keletkezésével, gazdasági, jogi és politikai viszonyaival foglalkozik. — Az önkormányzati városi községek alakulása a nép egy részének a mindenható hűbérurak ellen való védekezése, és így a városok története szerény kezdetüktől virágzásukig a nép törekvő rétegeinek szabadulási kísérlete volt. A hűbérurak várai körül kezdtek kialakulni az első városok, mivel ezek a helyek vásárok tartására, kereskedelem lebonyolítására a legalkalmasabbak.

A városok keletkezésével egy mélyreható társadalmi fordulat vette kezdetét: a városok elkülönítése a falutól. Természetesen eleinte a városok is az egyházi és világi hűbérurak kényétől-kedvétől függtek, akik egyedül nyújthattak biztonságot rablók támadásai ellen, és akik ezért hatalmas vámokat szedtek. Ezenkívül természetesen a hűbérurak rezidenciáján belül hatalmas adókat fizettek a kereskedelemhez való jogért. Az iparosoknak szintén adóznok kellett. Maguk a hűbérurak már csak ezért is szívesen tekintették a letelepülésnek ezt a fajtáját, elősegítették azt, védelmet nyújtottak és bizonyos terhektől megszabadították őket (pl. megváltás ellenében bizonyos hadviselési terhektől) A város a falusi iparosokat is bevonzotta. A középkori városok lakóságának egy része tehát kereskedőkből és iparosokból állt, másik részét hivatalnokok, tiszték, katonák képezték, akik a világi vagy egyházi urak udvarából kerültek ki.

A városi és polgári jogok azonban